

Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018

2018 dccc 5

CYNNWYS

Isafbris am alcohol

1 Isafbris am alcohol

Troseddau

2 Troseddau

Dehongli'r termau craidd

3 Ystyr "cyflenwi alcohol" a "mangre gymhwysol"

4 Ystyr "manwerthwr alcohol"

Cynigion arbennig

5 Cynigion arbennig: prynu sawl eitem o alcohol

6 Cynigion arbennig: cyflenwi alcohol gyda nwyddau a gwasanaethau

7 Cynigion arbennig: atodol

Cosbau

8 Cosbau

9 Cosbau penodedig

Gorfodi

10 Camau gorfodi gan awdurdodau lleol

11 Swyddogion awdurdodedig

12 Pŵer i wneud pryniannau prawf

13 Pwerau mynediad

14 Gwarant i fynd i annedd

15 Gwarant i fynd i fangreoedd eraill

16 Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad

- 17 Pwerau arolygu, etc.
- 18 Rhwystro etc. swyddogion
- 19 Eiddo a gedwir: apelau
- 20 Eiddo a gyfeddir: digolledu

Adroddiad a darpariaeth fachlud

- 21 Adroddiad ar weithrediad ac effaith y Ddeddf hon
- 22 Cyfnod para darpariaethau'r isafbris

Cymhwyso i'r Goron

- 23 Cymhwyso i'r Goron

Cyffredinol

- 24 Troseddau a gyflawnir gan bartneriaethau a chymdeithasau anghorfforedig eraill
- 25 Atebolrwydd uwch-swyddogion etc.
- 26 Rheoliadau
- 27 Dehongli
- 28 Dod i rym
- 29 Hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r isafbris am alcohol
- 30 Enw byr

Atodlen 1 – Cosbau Penodedig

Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018

Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru i wneud darpariaeth ynghylch yr isafbris y mae alcohol i gael ei gyflenwi amdano yng Nghymru gan bersonau penodol; ac at ddibenion cysylltiedig.

[9 Awst 2018]

Gan ei fod wedi ei basio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi derbyn cydsyniad Ei Mawrhydi, deddfir fel a ganlyn:

Isafbris am alcohol

1 Isafbris am alcohol

- (1) Mae'r isafbris cymwys am alcohol i gael ei gyfrifo, at ddibenion adran 2 o'r Ddeddf hon, drwy ddefnyddio'r fformiwla $I \times Cr \times Cy$, pan—
  - (a) I yw pa bris bynnag a bennir mewn rheoliadau fel yr isafbris uned at ddibenion y Ddeddf hon, a fynegir mewn punnoedd sterling,
  - (b) Cr yw cryfder canrannol yr alcohol, a fynegir fel rhif prifol,
  - (c) Cy yw cyfaint yr alcohol, a fynegir mewn litrau.
- (2) Pan, oni bai am yr is-adran hon, na fyddai'r isafbris cymwys am alcohol yn rhif cyfan o geiniogau, mae i gael ei dalgrynnu i'r geiniog gyfan agosaf (gan gymryd bod hanner ceiniog yn nes at y geiniog gyfan nesaf i fyny).
- (3) Er enghraifft—
  - (a) yn achos potel o win, Cr (cryfder canrannol y gwin) yw 12.5%, a Cy (cyfaint y gwin) yw 75 o gentilitrau;
  - (b) gan gymryd bod I (yr isafbris uned penodedig) yn £0.50, byddai'r isafbris cymwys am y gwin yn cael ei gyfrifo fel $£0.50 \times 12.5 \times 0.75 = £4.69$.

*Troseddau***2 Troseddau**

- (1) Mae'n drosedd i berson sy'n fanwerthwr alcohol—
  - (a) cyflenwi alcohol o fangre gymhwysol yng Nghymru, neu
  - (b) awdurdodi cyflenwi alcohol o fangre gymhwysol yng Nghymru,am bris gwerthu sy'n is na'r isafbris cymwys am yr alcohol.
- (2) Mae'n amddiffyniad i berson sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon ddangos i'r person gymryd camau rhesymol ac arfer diwydrwydd dyladwy i osgoi ei chyflawni.
- (3) Os yw person sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon yn dibynnu ar yr amddiffyniad yn is-adran (2), ac y dygir tystiolaeth sy'n ddigonol i godi mater mewn cysylltiad â'r amddiffyniad hwnnw, rhaid i'r llys gymryd bod yr amddiffyniad wedi ei fodloni oni bai bod yr erlyniad yn profi y tu hwnt i amheuaeth resymol nad yw wedi ei fodloni.
- (4) Mae'n amherthnasol at ddibenion is-adran (1)(b) a yw'r awdurdodiad yn digwydd yng Nghymru neu yn rhywle arall.
- (5) At ddibenion yr adran hon ac adran 6, ystyr "pris gwerthu", mewn perthynas ag alcohol, yw ei bris gan gynnwys TAW a phob treth arall.
- (6) Yn Atodlen 4 (trwydded bersonol: troseddau perthnasol) i Ddeddf 2003, ar ôl paragraff 2 mewnosoder—

"2A An offence under the Public Health (Minimum Price for Alcohol) (Wales) Act 2018."

*Dehongli'r termau craidd***3 Ystyr "cyflenwi alcohol" a "mangre gymhwysol"**

- (1) Yn y Ddeddf hon, ystyr cyflenwi alcohol yw—
  - (a) gwerthu drwy fanwerthu alcohol i berson yng Nghymru, neu
  - (b) cyflenwi alcohol gan neu ar ran clwb i aelod o'r clwb, a'r aelod hwnnw yng Nghymru, neu i berson yng Nghymru ar orchymyn aelod o'r clwb,ac mae ymadroddion cysylltiedig i gael eu dehongli yn unol â hynny.
- (2) Mae mangre yn fangre gymhwysol at ddibenion y Ddeddf hon—
  - (a) os yw trwydded mangre a roddir o dan Ran 3 o Ddeddf 2003 yn awdurdodi defnyddio'r fangre i gyflenwi alcohol,
  - (b) os yw tystysgrif mangre clwb a roddir o dan Ran 4 o Ddeddf 2003 yn ardystio y caniateir i'r fangre gael ei defnyddio i gyflenwi alcohol, neu
  - (c) os yw cyflenwi alcohol yn y fangre neu o'r fangre yn weithgaredd dros dro a ganiateir at ddibenion Rhan 5 o Ddeddf 2003.

4 Ystyr “manwerthwr alcohol”

- (1) Mewn perthynas â chyflenwi alcohol o fangre sy'n fangre gymhwysol yn rhinwedd adran 3(2)(a), mae pob un o'r canlynol i gael ei drin fel manwerthwr alcohol at ddibenion y Ddeddf hon—
  - (a) unigolyn y mae trwydded bersonol wedi ei rhoi iddo o dan Ran 6 o Ddeddf 2003 sy'n awdurdodi'r unigolyn i gyflenwi alcohol, neu i awdurdodi cyflenwi alcohol, yn unol â'r drwydded mangre o dan sylw;
  - (b) yr unigolyn sy'n oruchwyliwr dynodedig y fangre at ddibenion Deddf 2003.
- (2) Mewn perthynas â chyflenwi alcohol o fangre sy'n fangre gymhwysol yn rhinwedd adran 3(2)(b), mae'r person sy'n ddeiliad y dystysgrif mangre clwb o dan sylw i gael ei drin fel manwerthwr alcohol at ddibenion y Ddeddf hon.
- (3) Mewn perthynas â chyflenwi alcohol o fangre sy'n fangre gymhwysol yn rhinwedd adran 3(2)(c), mae'r unigolyn sy'n ddefnyddiwr y fangre at ddibenion Rhan 5 o Ddeddf 2003 i gael ei drin fel manwerthwr alcohol at ddibenion y Ddeddf hon.

*Cynigion arbennig***5 Cynigion arbennig: prynu sawl eitem o alcohol**

- (1) Pan fo alcohol yn cael ei gyflenwi mewn trafodiad alcohol amleitem, mae'r isafbris cymwys i gael ei gyfrifo drwy gyfeirio at yr holl alcohol sydd wedi ei gynnwys yn y trafodiad.
- (2) Cyflenwir alcohol mewn trafodiad alcohol amleitem—
  - (a) os y'i cyflenwir yn rhad ac am ddim drwy gyfeirio at gyflenwi alcohol arall, neu
  - (b) os cyflenwir alcohol arall yn rhad ac am ddim drwy gyfeirio ato,
 ac, yn y naill achos neu'r llall, mae'r alcohol am ddim a'r alcohol y cyflenwir yr alcohol am ddim drwy gyfeirio ato i gael eu trin fel pe baent wedi eu cynnwys yn yr un trafodiad.
- (3) Cyflenwir alcohol mewn trafodiad alcohol amleitem hefyd—
  - (a) os y'i cyflenwir am bris penodol a bennir drwy gyfeirio at gyflenwi alcohol arall, neu
  - (b) os cyflenwir alcohol arall am bris penodol a bennir drwy gyfeirio ato,
 ac, yn y naill achos neu'r llall, mae'r alcohol pris penodol a'r alcohol y cyflenwir yr alcohol pris penodol drwy gyfeirio ato i gael eu trin fel pe baent wedi eu cynnwys yn yr un trafodiad.
- (4) Cyflenwir alcohol mewn trafodiad alcohol amleitem hefyd os y'i cyflenwir, ynghyd ag alcohol arall, am bris penodol, ac, yn yr achos hwnnw, mae'r holl alcohol a gyflenwir am y pris hwnnw i gael ei drin fel pe bai wedi ei gynnwys yn yr un trafodiad.
- (5) Ond nid yw alcohol i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gyflenwi mewn trafodiad alcohol amleitem os cyflenwir unrhyw beth ac eithrio alcohol yn y trafodiad.
- (6) Er enghraifft—

- (a) mewn cynnig arbennig, cyflenwir 4 can o lager a 4 can o seidr gyda'i gilydd am bris penodol: *Cr* (cryfder canrannol) yw 4% mewn perthynas â'r lager, a 6% mewn perthynas â'r seidr, tra bo *Cy* (cyfaint) yn 440 ml ym mhob achos;
- (b) gan gymryd bod *I* (yr isafbris uned penodedig) yn £0.50, yr isafbris cymwys am y trafodiad yw £8.80; a'r swm hwnnw yw cyfanswm y cyfrifiadau a ganlyn –
  - $£0.50 \times 4 \times 1.76 = £3.52$ (isafbris y lager), a
  - $£0.50 \times 6 \times 1.76 = £5.28$ (isafbris y seidr).

6 Cynigion arbennig: cyflenwi alcohol gyda nwyddau a gwasanaethau

- (1) Pan fo alcohol yn cael ei gyflenwi ynghyd â nwyddau ac eithrio alcohol, neu gyda gwasanaethau, am un pris, mae is-adran (2) yn gymwys.
- (2) Mae'r alcohol i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gyflenwi am yr un pris hwnnw at ddiben penderfynu a yw pris gwerthu'r alcohol yn is na'r isafbris cymwys.
- (3) Er enghraifft –
  - (a) mewn cynnig arbennig, cyflenwir y caniau o lager a seidr a grybwyllir yn yr enghraifft a roddir yn adran 5(6) gyda pítsa am un pris;
  - (b) gan gymryd bod *I* (yr isafbris uned penodedig) yn £0.50, mae pris gwerthu'r alcohol i gael ei drin at ddibenion y Ddeddf hon fel cyfanswm pris y caniau a'r pítsa, ac ni chaniateir i'r pris hwnnw fod yn is nag £8.80, sef yr isafbris cymwys am y lager a'r seidr.
- (4) Pan fo alcohol yn cael ei gyflenwi am bris a bennir drwy gyfeirio at gyflenwi nwyddau ac eithrio alcohol, neu wasanaethau ("pris arbennig"), mae is-adran (5) yn gymwys at ddiben penderfynu a yw pris gwerthu'r alcohol yn is na'r isafbris cymwys.
- (5) Mae'r alcohol i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gyflenwi am bris sy'n hafal i gyfanswm y pris arbennig a'r pris (os oes un) y cyflenwir y nwyddau eraill a'r gwasanaethau amdano.
- (6) Er enghraifft –
  - (a) mewn cynnig arbennig, cyflenwir y caniau o lager a seidr a grybwyllir yn yr enghraifft a roddir yn adran 5(6) am bris arbennig os yw pítsa yn cael ei brynu am £5.00;
  - (b) gan gymryd bod *I* (yr isafbris uned penodedig) yn £0.50, mae pris gwerthu'r alcohol i gael ei drin at ddibenion y Ddeddf hon fel cyfanswm pris y pítsa a'r pris arbennig, ac ni chaniateir i'r pris arbennig hwnnw fod yn is na £3.80, sef yr isafbris cymwys am y caniau o lager a seidr (sy'n £8.80) llai pris y pítsa (sy'n £5.00).

7 Cynigion arbennig: atodol

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan fo rhan o'r alcohol a gyflenwir mewn trafodiad alcohol amleitem, neu am un pris neu am bris arbennig, o gryfder gwahanol i'r alcohol arall a gyflenwir yn y trafodiad neu am y pris hwnnw.

- (2) Mae'r isafbris cymwys am yr alcohol a gyflenwir yn y trafodiad neu am y pris hwnnw i gael ei gyfrifo drwy ychwanegu'r isafbris cymwys am bob cryfder o alcohol a gyflenwir yn y trafodiad neu am y pris.
- (3) Mae cyfeiriadau yn adran 6 at alcohol yn cael ei gyflenwi ynghyd â nwyddau eraill a gwasanaethau yn cynnwys cyfeiriadau at drafodiadau pan fo alcohol yn cael ei ddarparu ynghyd â nwyddau eraill a gwasanaethau, ac –
  - (a) y cyflenwir y nwyddau eraill neu'r gwasanaethau am bris, ond
  - (b) y disgrifir yr alcohol fel pe bai'n cael ei gyflenwi yn rhad ac am ddim.

*Cosbau***8 Cosbau**

Mae person sy'n euog o drosedd o dan adran 2 yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.

9 Cosbau penodedig

- (1) Pan fo gan swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol reswm dros gredu bod person wedi cyflawni trosedd o dan adran 2 yn ardal yr awdurdod lleol, caiff y swyddog roi i'r person hwnnw hysbysiad cosb benodedig mewn cysylltiad â'r drosedd honno.
- (2) Mae hysbysiad cosb benodedig yn hysbysiad sy'n cynnig y cyfle i berson i gael ei ryddhau o fod yn agored i euogfarn am y drosedd drwy dalu cosb benodedig.
- (3) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan bartneriaeth, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael ei drin fel cyfeiriad at y bartneriaeth.
- (4) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael ei drin fel cyfeiriad at y gymdeithas.
- (5) Am ddarpariaeth bellach ynghylch cosbau penodedig, gweler Atodlen 1.
- (6) Am ystyr "swyddog awdurdodedig", gweler adran 11.

*Gorfodi***10 Camau gorfodi gan awdurdodau lleol**

- (1) Caiff awdurdod lleol –
  - (a) dwyn erlyniadau mewn cysylltiad â throseddau yn ei ardal o dan y Ddeddf hon;
  - (b) ymchwilio i gwynion mewn cysylltiad â throseddau honedig yn ei ardal o dan y Ddeddf hon;
  - (c) cymryd unrhyw gamau eraill gyda golwg ar leihau nifer y troseddau sy'n digwydd yn ei ardal o dan y Ddeddf hon.
- (2) Rhaid i awdurdod lleol –

- (a) ystyried, o leiaf unwaith ym mhob cyfnod o ddeuddeng mis, y graddau y mae'n briodol i'r awdurdod gynnal yn ei ardal raglen o gamau gorfodi mewn perthynas â'r Ddeddf hon, a
  - (b) i'r graddau y mae'n ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny, gynnal rhaglen o'r fath.
- (3) Wrth gydymffurfio ag is-adran (2), rhaid i awdurdod yn benodol roi sylw i'r amcanion a ganlyn—
- (a) gwella iechyd y cyhoedd;
  - (b) amddiffyn plant rhag niwed.
- (4) At ddibenion is-adran (2), mae rhaglen o gamau gweithredu mewn perthynas â'r Ddeddf hon yn rhaglen sy'n ymwneud â chymryd pob un neu unrhyw un neu ragor o'r camau y cyfeirir atynt yn is-adran (1).

11 Swyddogion awdurdodedig

Mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol yn gyfeiriadau at unrhyw berson sydd wedi ei awdurdodi gan yr awdurdod at ddibenion y Ddeddf hon.

12 Pŵer i wneud pryniannau prawf

Caiff swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol wneud unrhyw bryniannau a threfniadau, a sicrhau'r ddarpariaeth o unrhyw wasanaethau, y mae'r swyddog yn ystyried eu bod yn angenrheidiol at ddiben arfer swyddogaethau'r awdurdod lleol o dan neu yn rhinwedd y Ddeddf hon.

13 Pwerau mynediad

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol fynd i fangre yng Nghymru ar unrhyw adeg resymol—
- (a) os oes gan y swyddog seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni yn ardal yr awdurdod lleol, a
  - (b) os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol mynd i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Ond nid yw hyn yn gymwys mewn perthynas â mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd.
- (3) Ni chaiff swyddog awdurdodedig fynd i fangre drwy rym o dan yr adran hon.
- (4) Rhaid i swyddog awdurdodedig, os gofynnir iddo wneud hynny, ddangos tystiolaeth o'r awdurdodiad y cyfeirir ato yn adran 11 cyn mynd i fangre o dan yr adran hon.

14 Gwarant i fynd i annedd

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (2) mewn perthynas â mangre yng Nghymru a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw—
- (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni yn ardal awdurdod lleol, a

- (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i'r awdurdod lleol i fynd i'r fangre, drwy rym os oes angen.
- (3) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.

15 Gwarant i fynd i fangroedd eraill

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (2) mewn perthynas â mangre yng Nghymru ac eithrio mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw –
  - (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni yn ardal awdurdod lleol,
  - (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni, ac
  - (c) bod gofyniad a nodir yn is-adran (3) neu (4) wedi ei fodloni.
- (2) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i fynd i'r fangre, drwy rym os oes angen.
- (3) Y gofyniad yw –
  - (a) bod gofyn am fynd i'r fangre wedi ei wrthod, neu'n debygol o gael ei wrthod, a
  - (b) bod hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon wedi ei roi i'r meddiannydd neu i berson yr ymddengys yn rhesymol i'r awdurdod lleol ei fod yn ymwneud â rheoli'r fangre.
- (4) Y gofyniad yw bod gofyn am fynd i'r fangre, neu roi hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon, yn debygol o danseilio diben y mynediad.
- (5) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.

16 Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol sy'n mynd i fangre o dan adran 13, neu yn rhinwedd gwarant a ddyroddir o dan adran 14 neu 15, fynd ag unrhyw bersonau eraill ac unrhyw gyfarpar y mae'r swyddog yn ystyried eu bod yn briodol.
- (2) Os yw meddiannydd mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd iddi drwy warant o dan adran 14 neu 15 yn bresennol ar yr adeg y mae'r swyddog awdurdodedig yn ceisio gweithredu'r warant, rhaid i'r swyddog –
  - (a) rhoi enw'r swyddog i'r meddiannydd;
  - (b) cyflwyno i'r meddiannydd dystiolaeth ddogfennol o awdurdodiad y swyddog;
  - (c) cyflenwi copi o'r warant i'r meddiannydd.

- (3) Os nad yw mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd iddi drwy warant o dan adran 14 neu 15 wedi ei meddiannu, neu os yw'r meddiannydd yn absennol dros dro, yna wrth adael y fangre rhaid i'r swyddog ei gadael wedi ei diogelu yr un mor effeithiol rhag mynediad anawdurdodedig ag yr oedd pan aeth y swyddog iddi.

17 Pwerau arolygu, etc.

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol sy'n mynd i fangre o dan adran 13, neu yn rhinwedd gwarant a ddyroddir o dan adran 14 neu 15, wneud unrhyw un neu ragor o'r canlynol os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni –
- cynnal arolygiadau ac archwiliadau yn y fangre;
  - ei gwneud yn ofynnol cyflwyno unrhyw beth yn y fangre, ei arolygu, a chymryd a chadw samplau neu echdynion ohono;
  - cymryd meddiant o unrhyw beth yn y fangre, a'i gadw am gyhyd ag y mae'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at y diben hwnnw;
  - ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson roi gwybodaeth, neu ddarparu cyfleusterau a chymorth mewn cysylltiad â materion sydd o fewn rheolaeth y person.
- (2) Os yw'r swyddog awdurdodedig yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni, caiff y swyddog drefnu i unrhyw beth a gyflwynir o dan is-adran (1)(b), neu unrhyw beth y mae'r swyddog wedi cymryd meddiant ohono o dan is-adran (1)(c), gael ei ddadansoddi.
- (3) Os yw swyddog awdurdodedig, yn rhinwedd is-adran (1)(c), yn cymryd meddiant o unrhyw beth, rhaid i'r swyddog adael yn y fangre y cafodd ei gymryd ohoni ddatganiad –
- sy'n rhoi manylion yr hyn sydd wedi ei gymryd ac sy'n datgan bod y swyddog wedi cymryd meddiant ohono, a
  - sy'n nodi'r person y caniateir gofyn iddo i'r eiddo gael ei ddychwelyd.
- (4) Mae'r pwerau a roddir gan yr adran hon yn cynnwys y pŵer –
- i gopïo dogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre;
  - i osod gofynion o ran sut y darperir dogfennau (a gaiff gynnwys gofynion i ddarparu copïau darllenadwy o ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre ac a gedwir yn electronig).
- (5) At y diben hwn, mae "dogfennau" yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chofnodi ar unrhyw ffurf; ac mae cyfeiriadau at ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre yn cynnwys –
- dogfennau a gedwir ar gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre, a
  - dogfennau a gedwir yn rhywle arall ac y gellir cael mynediad iddynt drwy gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre.

- (6) Nid yw'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i berson ateb unrhyw gwestiwn neu gyflwyno unrhyw ddogfen y byddai hawl gan y person i wrthod ei ateb neu wrthod ei chyflwyno mewn achos mewn llys yng Nghymru a Lloegr neu at ddibenion achos o'r fath.

18 Rhwystro etc. swyddogion

- (1) Mae person sy'n rhwystro'n fwriadol swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol sy'n arfer swyddogaethau o dan adrannau 13 i 17 yn cyflawni trosedd.
- (2) Mae unrhyw berson sydd, heb achos rhesymol, yn methu –
- (a) â darparu i swyddog awdurdodedig gyfleusterau y mae'n rhesymol i'r swyddog awdurdodedig ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu darparu at ddiben gofyniad o dan adran 17(1), neu
- (b) â chydymffurfio â gofyniad o dan adran 17(1)(b) neu (d),
yn cyflawni trosedd.
- (3) Mae person sy'n euog o droedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
- (4) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 17(6).

19 Eiddo a gedwir: apelau

- (1) Caiff person ("P") a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth yr eir ymaith ag ef o dan adran 17(1)(c) ("eiddo a gedwir") wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r eiddo a gedwir gael ei ryddhau, naill ai i P neu i berson arall.
- (2) Os yw'r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni nad yw'n angenrheidiol parhau i gadw'r eiddo a gedwir at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni, caiff wneud gorchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r eiddo a gedwir gael ei ryddhau.
- (3) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon gynnwys pa ddarpariaeth bynnag y mae'r llys yn meddwl ei bod yn briodol er mwyn gohirio ei ddwyn i rym wrth aros i apel (gan gynnwys cais o dan adran 111 o Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 (*Magistrates' Courts Act 1980 (c. 43)*)) gael ei gwneud a dyfarnu arni.
- (4) Os yw'r llys yn gohirio gwrandawriad cais o dan yr adran hon, caiff wneud gorchymyn mewn cysylltiad a'r eiddo a gedwir sy'n para tan wrandawriad terfynol y cais neu hyd nes y gwneir unrhyw orchymyn pellach, os yw'n ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny.
- (5) Nid oes dim byd yn yr adran hon sy'n effeithio ar unrhyw bŵer arall sydd gan y llys i wneud gorchymyn mewn cysylltiad â'r eiddo a gedwir, gan gynnwys unrhyw bŵer i wneud gorchymyn o dan adran 1 o Ddeddf yr Heddlu (Eiddo) 1897 (*Police (Property) Act 1897 (c.30)*) (pŵer i wneud gorchymyn mewn cysylltiad ag eiddo sydd ym meddiant yr heddlu).

20 Eiddo a gyfeddir: digolledu

- (1) Caiff person ("P") a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth y mae swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol wedi cymryd meddiant ohono o dan adran 17(1)(c) ("eiddo a gyfeddir") wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon i gael ei ddiogledu.

- (2) Mae is-adran (3) yn gymwys os yw'r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni—
- (a) bod P wedi dioddef colled neu ddifrod oherwydd bod y swyddog awdurdodedig wedi cymryd meddiant o'r eiddo a gyfeddir, neu ei gadw, o dan amgylchiadau pan nad oedd yn angenrheidiol gwneud hynny at ddiben canfod a oedd trosedd o dan adran 2 wedi ei chyflawni, a
  - (b) na ellir priodoli'r golled neu'r difrod i esgeulustod neu ddiffyg P.
- (3) Caiff y llys orchymyn i'r awdurdod lleol ddigolledu P.

Adroddiad a darpariaeth fachlud

21 Adroddiad ar weithrediad ac effaith y Ddeddf hon

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl diwedd y cyfnod 5 mlynedd, osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru adroddiad ar weithrediad ac effaith y Ddeddf hon yn ystod y cyfnod hwnnw.
- (2) Wrth lunio'r adroddiad rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â Chynulliad Cenedlaethol Cymru ac unrhyw bersonau eraill y maent yn ystyried eu bod yn briodol.
- (3) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi'r adroddiad cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl iddo gael ei osod gerbron y Cynulliad.
- (4) Yn is-adran (1), mae i "y cyfnod 5 mlynedd" yr ystyr a roddir yn adran 22(4).

22 Cyfnod para darpariaethau'r isafbris

- (1) Mae darpariaethau'r isafbris wedi eu diddymu gydag effaith ar ôl i'r cyfnod 6 mlynedd ddod i ben, oni bai y gwneir rheoliadau o dan is-adran (2) sy'n darparu fel arall.
- (2) Caiff rheoliadau, ar ôl diwedd y cyfnod 5 mlynedd ond cyn diwedd y cyfnod 6 mlynedd, ddarparu nad yw darpariaethau'r isafbris wedi eu diddymu, er gwaethaf is-adran (1).
- (3) Caiff rheoliadau wneud unrhyw ddarpariaeth (gan gynnwys darpariaeth sy'n addasu unrhyw ddeddfiad) sy'n angenrheidiol neu'n hwylus o ganlyniad i ddiddymu, yn rhinwedd is-adran (1), ddarpariaethau'r isafbris.
- (4) Yn yr adran hon—

mae "addasu" ("*modifying*"), mewn perthynas â deddfiad, yn cynnwys diwygio, diddymu a dirymu;

ystyr "y cyfnod 5 mlynedd" ("*the 5 year period*") yw'r cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau â'r diwrnod y daw adran 2 i rym;

ystyr "y cyfnod 6 mlynedd" ("*the 6 year period*") yw'r cyfnod o 6 mlynedd sy'n dechrau â'r diwrnod y daw adran 2 i rym;

ystyr "darpariaethau'r isafbris" ("*minimum pricing provisions*") yw—

  - (a) y Ddeddf hon (ac eithrio is-adran (3) a'r is-adran hon, ac at ddibenion gwneud rheoliadau o dan is-adran (3), adrannau 26(1), (2) a 27), a
  - (b) paragraff 2A o Atodlen 4 i Ddeddf 2003.

*Cymhwyso i'r Goron***23 Cymhwyso i'r Goron**

Mae adran 195 o Ddeddf 2003 (cymhwyso i'r Goron) yn gymwys mewn perthynas â darpariaeth a wneir gan neu o dan y Ddeddf hon fel pe bai'r adran honno wedi ei chynnwys yn y Ddeddf hon (ac at y diben hwn, mae cyfeiriadau at Ddeddf 2003 yn yr adran honno i gael eu trin fel cyfeiriadau at y Ddeddf hon).

*Cyffredinol***24 Troseddau a gyflawnir gan bartneriaethau a chymdeithasau anghorfforedig eraill**

- (1) Mae achos am drosedd o dan y Ddeddf hon yr honnir ei bod wedi ei chyflawni gan bartneriaeth i gael ei ddwyn yn enw'r bartneriaeth (ac nid yn enw unrhyw un neu ragor o'r partneriaid).
- (2) Mae achos am drosedd o dan y Ddeddf hon yr honnir ei bod wedi ei chyflawni gan gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth i gael ei ddwyn yn enw'r gymdeithas (ac nid yn enw unrhyw un neu ragor o'i haelodau).
- (3) Mae rheolau llys sy'n ymwneud â chyflwyno dogfennau yn cael effaith fel pe bai'r bartneriaeth neu'r gymdeithas anghorfforedig yn gorff corfforaethol.
- (4) Mae adran 33 o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 1925 (*Criminal Justice Act 1925 (c. 86)*) ac Atodlen 3 i Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 (*Magistrates' Courts Act 1980 (c. 43)*) yn gymwys mewn achos am drosedd a ddygir yn erbyn partneriaeth neu gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth fel y maent yn gymwys mewn perthynas â chorff corfforaethol.
- (5) Mae dirwy a osodir ar bartneriaeth wrth ei heuogfarnu o drosedd o dan y Ddeddf hon i gael ei thalu o asedau'r bartneriaeth.
- (6) Mae dirwy a osodir ar gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth wrth ei heuogfarnu o drosedd o dan y Ddeddf hon i gael ei thalu o gronfeydd y gymdeithas.

25 Atebolrwydd uwch-swyddogion etc.

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo trosedd o dan y Ddeddf hon yn cael ei chyflawni gan—
  - (a) corff corfforaethol;
  - (b) partneriaeth;
  - (c) cymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth.
- (2) Os profir bod y drosedd wedi ei chyflawni gan y canlynol, neu gyda chydsyniad neu ymoddefiad y canlynol, neu y gellir ei phriodoli i esgeulustod ar ran y canlynol—
  - (a) uwch-swyddog i'r corff corfforaethol neu'r bartneriaeth neu'r gymdeithas anghorfforedig, neu
  - (b) unrhyw berson sy'n honni ei fod yn gweithredu mewn rhinwedd a grybwyllir ym mharagraff (a),

mae'r uwch-swyddog hwnnw neu'r person hwnnw (yn ogystal â'r corff corfforaethol, y bartneriaeth neu'r gymdeithas) yn euog o'r drosedd ac yn agored i gael ei erlyn a'i gosbi yn unol â hynny.

- (3) Yn yr adran hon, ystyr "uwch-swyddog" yw—
  - (a) mewn perthynas â chorff corfforaethol, cyfarwyddwr, rheolwr, ysgrifennydd neu swyddog tebyg arall i'r corff corfforaethol;
  - (b) mewn perthynas â phartneriaeth, partner yn y bartneriaeth;
  - (c) mewn perthynas â chymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth, unrhyw swyddog i'r gymdeithas neu unrhyw aelod o'i chorff llywodraethu.
- (4) Yn is-adran (3), ystyr "cyfarwyddwr", mewn perthynas â chorff corfforaethol y rheolir ei faterion gan ei aelodau, yw aelod o'r corff corfforaethol.

26 Rheoliadau

- (1) Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon—
  - (a) yn arferadwy drwy offeryn statudol;
  - (b) yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol;
  - (c) yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth atodol, gysylltiedig, ganlyniadol, drosiannol, ddarfodol ac arbed.
- (2) Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau a wneir o dan y darpariaethau a ganlyn gael ei wneud oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad—
  - (a) adran 1;
  - (b) adran 22;
  - (c) paragraff 5(2) o Atodlen 1;
  - (d) paragraff 9 o Atodlen 1.
- (3) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf hon yn ddarostyngedig i gael ei ddiddymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

27 Dehongli

- (1) Yn y Ddeddf hon, ystyr "alcohol" yw gwirodydd, gwin, cwrw, seidr neu unrhyw ddiodydd arall sydd wedi ei heplesu, ei distyllu neu sy'n wirolol, ond nid yw'n cynnwys unrhyw un o'r canlynol—
  - (a) alcohol sydd o gryfder nad yw'n uwch nag 1.2% pan y'i cyflenwir;
  - (b) persawr;
  - (c) rhinflasau a gydnabyddir gan Gomisiynwyr Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel rhai nas bwriedir i'w hyfed fel diodydd alcoholaidd dolladwy neu gyda diodydd o'r fath;
  - (d) y rhinflas aromatig a elwir yn gyffredin yn chwerwon Angostura;
  - (e) alcohol sy'n gynnyrch meddyginiaethol neu'n gynnyrch meddyginiaethol milfeddygol, neu sydd wedi ei gynnwys mewn cynnyrch o'r fath;
  - (f) alcohol sydd wedi ei annatureiddio;

- (g) alcohol methyl;
- (h) nafftha;
- (i) alcohol sydd wedi ei gynnwys mewn melysion gwirod.

(2) At ddibenion is-adran (1) –

mae i “alcohol sydd wedi ei annatureiddio” yr ystyr a roddir i “denatured alcohol” yn adran 5 o Ddeddf Cyllid 1995 (*Finance Act 1995 (c. 4)*);

mae i “cynnyrch meddyginiaethol” yr ystyr a roddir i “medicinal product” yn adran 130 o Ddeddf Meddyginiaethau 1968 (*Medicines Act 1968 (c. 67)*);

mae i “cynnyrch meddyginiaethol milfeddygol” yr ystyr a roddir i “veterinary medicinal product” yn rheoliad 2 o Reoliadau Meddyginiaethau Milfeddygol 2013 (*Veterinary Medicines Regulations 2013 (SI. 2013/2033)*);

mae i “diod alcoholaidd dolladwy” yr ystyr a roddir i “dutiabie alcoholic liquor” yn Neddf Tollau ar Ddiodydd Alcoholaidd 1979 (*Alcoholic Liquor Duties Act 1979 (c. 4)*);

ystyr “melysion gwirod” (“*liqueur confectionery*”) yw melysion –

- (a) sy’n cynnwys alcohol mewn cyfran nad yw’n uwch na 0.2 litr o alcohol (o gryfder nad yw’n uwch na 57%) y cilogram o’r melysion, a
- (b) sydd naill ai’n cynnwys darnau ar wahân nad ydynt yn pwysu mwy na 42g neu sydd wedi eu dylunio i gael eu torri yn ddarnau o’r fath at ddiben eu bwyta.

(3) At ddibenion y Ddeddf hon –

ystyr “awdurdod lleol” (“*local authority*”) yw cyngor sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru;

ystyr “cryfder” (“*strength*”) alcohol yw ei gryfder alcoholaidd –

- (a) sydd, mewn perthynas ag alcohol sydd wedi ei gynnwys mewn potel neu gynhwysydd arall sydd wedi ei farcio neu ei labelu yn unol â gofynion a osodir drwy unrhyw ddeddfiad neu reol gyfreithiol neu o dan unrhyw ddeddfiad neu reol gyfreithiol, i gael ei gymryd fel y cryfder alcoholaidd yn ôl cyfaint fel y’i dangosir gan y marc neu’r label ar y botel neu’r cynhwysydd;
- (b) sydd fel arall i gael ei gyfrifiannu yn unol ag adran 2 o Ddeddf Tollau ar Ddiodydd Alcoholaidd 1979 (*Alcoholic Liquor Duties Act 1979 (c. 4)*);

ystyr “Deddf 2003” (“*the 2003 Act*”) yw Deddf Trwyddedu 2003 (*Licensing Act 2003 (c. 17)*);

ystyr “deddfiad” (“*enactment*”) yw deddfiad (pa bryd bynnag y’i deddfir neu y’i gwneir) sydd wedi ei gynnwys yn un o’r canlynol, neu mewn offeryn sydd wedi ei wneud o dan un ohonynt –

- (a) Deddf Seneddol;
- (b) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru;

mae i “gwerthu drwy fanwerthu” yr ystyr a roddir i “sale by retail” yn Neddf 2003;

mae i “mangre” yr ystyr a roddir i “premises” yn Neddf 2003;

mae i “mangre gymhwysol” (“*qualifying premises*”) yr ystyr a roddir yn adran 3;

ystyr “partneriaeth” (“*partnership*”) yw —

(a) partneriaeth o fewn Deddf Partneriaethau 1890 (*Partnership Act 1890 (c. 39)*), neu

(b) partneriaeth gyfyngedig sydd wedi ei chofrestru o dan Ddeddf Partneriaethau Cyfyngedig 1907 (*Limited Partnerships Act 1907 (c. 24)*);

ystyr “rheoliadau” (“*regulations*”) yw rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru;

mae i “trwydded mangre” yr ystyr a roddir i “premises licence” yn Neddf 2003;

mae i “tystysgrif mangre clwb” yr ystyr a roddir i “club premises certificate” yn Neddf 2003.

28 Dod i rym

- (1) Daw’r adrannau a ganlyn i rym ar y diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf hon y Cydsyniad Brenhinol —
  - (a) adrannau 26 a 27;
  - (b) yr adran hon;
  - (c) adran 29;
  - (d) adran 30.
- (2) Daw darpariaethau eraill y Ddeddf hon i rym ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn a wneir drwy offeryn statudol.
- (3) Caiff gorchymyn o dan is-adran (2) —
  - (a) pennu diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol;
  - (b) gwneud darpariaeth drosiannol, ddarfodol neu arbed mewn cysylltiad â dod â darpariaeth yn y Ddeddf hon i rym.

29 Hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o’r isafbris am alcohol

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru gymryd camau i hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o’r bwriad i gychwyn y gofynion o ran yr isafbris a gyflwynir gan y Ddeddf hon.
- (2) Rhaid i’r camau a gymerir gynnwys camau i hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o’r risg i iechyd yn sgil goryfed, ac o sut y bwriedir lleihau lefelau yfed yn sgil cyflwyno’r isafbris am alcohol.

30 Enw byr

Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018.

ATODLEN 1
(a gyflwynir gan adran 9)

COSBAU PENODEDIG

Cynnwys hysbysiad cosb benodedig

- 1 Rhaid i hysbysiad cosb benodedig –
  - (a) datgan y drosedd honedig, a
  - (b) rhoi manylion am yr amgylchiadau yr honnir eu bod yn ffurfio'r drosedd.
- 2 Rhaid i hysbysiad cosb benodedig hefyd ddatgan –
  - (a) enw a chyfeiriad yr awdurdod lleol y rhoddir yr hysbysiad ar ei ran;
  - (b) swm y gosb a'r cyfnod ar gyfer ei thalu;
  - (c) y swm gostyngol a'r cyfnod ar gyfer ei dalu;
  - (d) effaith talu'r gosb neu'r swm gostyngol cyn diwedd y cyfnod a grybwyllir ym mharagraff (b) neu (c);
  - (e) canlyniadau peidio â thalu'r gosb neu'r swm gostyngol cyn diwedd y cyfnod a grybwyllir ym mharagraff (b) neu (c);
  - (f) y person y caniateir i'r taliad gael ei wneud iddo a'r cyfeiriad lle y caniateir i'r taliad gael ei wneud;
  - (g) y dull y caniateir i'r taliad gael ei wneud ynddo;
  - (h) y person y caniateir i unrhyw sylwadau sy'n ymwneud â'r hysbysiad gael eu cyflwyno iddo a'r cyfeiriad lle y caniateir i unrhyw sylwadau o'r fath gael eu cyflwyno.
- 3 Rhaid i hysbysiad cosb benodedig hefyd –
  - (a) hysbysu'r person y'i rhoddir iddo am hawl y person hwnnw i ofyn am gael sefyll prawf am y drosedd honedig, a
  - (b) esbonio sut y caniateir i'r hawl honno gael ei harfer.
- 4 Caiff rheoliadau wneud darpariaeth bellach o ran cynnwys a ffurf hysbysiad cosb benodedig.

Swm y gosb a'r cyfnod ar gyfer ei thalu

- 5 (1) Swm y gosb yw £200.
- (2) Caiff rheoliadau ddiwygio swm y gosb.
- 6 Y cyfnod ar gyfer talu'r gosb yw'r cyfnod o 29 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r diwrnod y rhoddir yr hysbysiad.

Y swm gostyngol a'r cyfnod ar gyfer ei dalu

- 7 (1) Mae'r swm gostyngol yn daladwy, yn lle swm y gosb, os gwneir taliad cyn diwedd y cyfnod ar gyfer talu'r swm gostyngol.

- (2) Y cyfnod hwnnw yw'r cyfnod o 15 niwrnod sy'n dechrau â'r diwrnod y rhoddir yr hysbysiad, oni bai nad yw'r 15fed diwrnod yn ddiwrnod gwaith.
- (3) Os nad yw'r 15fed diwrnod yn ddiwrnod gwaith, y cyfnod hwnnw yw'r cyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod y rhoddir yr hysbysiad ac sy'n dod i ben pan ddaw'r diwrnod gwaith cyntaf yn dilyn y 15fed diwrnod i ben.
- (4) Yn y paragraff hwn, ystyr "diwrnod gwaith" yw unrhyw ddiwrnod nad yw'n ddydd Sadwrn, dydd Sul, Dydd Nadolig, Dydd Gwener y Groglith nac yn ddiwrnod sy'n wyl banc yng Nghymru a Lloegr o dan Ddeddf Bancio a Thrafodion Ariannol 1971 (*Banking and Financial Dealings Act 1971 (c. 80)*).

8 Y swm gostyngol yw £150.

9 Caiff rheoliadau ddiwygio'r swm gostyngol.

Effaith hysbysiad a thalu

- 10 (1) Ni chaniateir i achos am y drosedd y rhoddwyd hysbysiad cosb benodedig mewn cysylltiad â hi gael ei ddwyn cyn diwedd y cyfnod ar gyfer talu'r gosb.
- (2) Nid yw is-baragraff (1) yn gymwys os yw'r person y rhoddwyd yr hysbysiad iddo wedi gofyn yn unol â pharagraffau 15 ac 16 am gael sefyll prawf am y drosedd honedig.
- 11 Os telir y gosb yn unol â'r hysbysiad cosb cyn diwedd y cyfnod a grybwyllir ym mharagraff 10(1), ni chaniateir i achos am y drosedd gael ei ddwyn, ac nid yw paragraff 15 yn gymwys.
- 12 Os telir y swm gostyngol yn unol â'r hysbysiad cosb cyn diwedd y cyfnod ar gyfer talu'r swm gostyngol, ni chaniateir i achos am y drosedd gael ei ddwyn, ac nid yw paragraff 15 yn gymwys.
- 13 Os yw achos wedi ei ddwyn yn unol â chais o dan baragraff 15, ond yna telir y gosb neu'r swm gostyngol fel y'i crybwyllir ym mharagraff 11 neu 12, rhaid peidio â pharhau â'r achos hwnnw.
- 14 Mewn unrhyw achos, mae tystysgrif sy'n dogfennu taliad o gosb neu swm gostyngol yn dystiolaeth o'r ffeithiau y mae'n eu datgan—
  - (a) os yw'n honni ei bod wedi ei llofnodi gan y person sy'n gyfrifol am faterion ariannol yr awdurdod lleol yr oedd y swyddog awdurdodedig a roddodd hysbysiad cosb yn gweithredu ar ei ran, neu ei bod wedi ei llofnodi ar ran y person hwnnw, a
  - (b) os yw'n datgan bod taliad o'r gosb benodedig neu'r swm gostyngol yn unol â'r hysbysiad wedi ei gael, neu nad oedd wedi ei gael, erbyn dyddiad a bennir yn y dystysgrif.

Treial

15 Os yw'r person y mae hysbysiad cosb wedi ei roi iddo yn gofyn am gael sefyll prawf am y drosedd honedig, caniateir i achos gael ei ddwyn yn erbyn y person.

16 Rhaid i unrhyw gais i sefyll prawf gael ei wneud—

- (a) drwy hysbysiad a roddir i'r awdurdod lleol o dan sylw cyn diwedd y cyfnod ar gyfer talu'r gosb;

(b) yn y modd a bennir yn yr hysbysiad cosb benodedig.

Tynnu hysbysiadau yn ôl

- 17 (1) Mae'r paragraff hwn yn gymwys os yw awdurdod lleol yn ystyried na ddylai hysbysiad cosb benodedig y mae swyddog awdurdodedig sy'n gweithredu ar ei ran wedi ei roi i berson ("P") fod wedi ei roi.
- (2) Caiff yr awdurdod lleol roi hysbysiad i P sy'n tynnu'r hysbysiad cosb benodedig yn ôl.
- (3) Os yw'n gwneud hynny –
- (a) rhaid iddo ad-dalu unrhyw swm sydd wedi ei dalu ar ffurf cosb yn unol â'r hysbysiad cosb benodedig, a
  - (b) ni chaniateir dwyn achos na pharhau ag achos yn erbyn P am y drosedd o dan sylw.

Derbyniadau cosb benodedig

- 18 Ni chaiff awdurdod lleol ddefnyddio'r symiau y mae'n eu cael yn unol â hysbysiadau o dan adran 9 ond at ddiben ei swyddogaethau sy'n ymwneud â gorfodi darpariaethau'r Ddeddf hon a rheoliadau a wneir odani.